

Додаток 1
до директиви Генерального штабу
Збройних Сил України

Особливості комплектування та ведення військового обліку резервістів
оперативного резерву першої черги під час особливого періоду

1. Загальні положення

1.1. Зарахуванню до оперативного резерву першої черги в обов'язковому порядку підлягають військовослужбовці, які звільняються зі строкової військової служби, військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період, які за своїми професійно-психологічними характеристиками і станом здоров'я придатні до служби у військовому резерві та відповідають встановленим вимогам проходження служби у військовому резерві.

У військових частинах (установах) (далі – військові частини) резервістами військового оперативного резерву першої черги (далі – резервісти ОР-1) комплектуються посади, на яких вони проходили військову службу, або рівнозначні (вищі) посади. Комплектування посад резервістами ОР-1 здійснюються незалежно від їх зайнятості військовослужбовцями.

1.2. Із закінченням особливого періоду, резервісти ОР-1 звільняються зі служби у військовому оперативному резерві першої черги (в обов'язковому порядку) та в добровільному порядку можуть укласти контракт на проходження служби у військовому резерві Збройних Сил України у військовій частині за їх вибором. У разі відмови укладати контракт, зазначені особи переводяться військовими комісаріатами на військовий облік військовозобов'язаних до оперативного резерву другої черги.

1.3. Відповідальність за комплектування військових частин резервістами ОР-1 покладається на відповідних командирів військових частин та військових комісарів районних (міських) військових комісаріатів, де резервісти ОР-1 перебувають на військовому обліку.

Керівництво процесом комплектування резервістами ОР-1 здійснює штаб військової частини. Відповідальний за здійснення заходів комплектування резервістами ОР-1 визначається рішенням командира військової частини, про що видається відповідний наказ. Безпосередніми виконавцями заходів комплектування та ведення військового обліку резервістів є кадровий орган військової частини та командири підрозділів, в яких здійснюється звільнення військовослужбовців.

1.4. Призов резервістів ОР-1 на військову службу під час мобілізації здійснюється з оголошенням загальної мобілізації або за окремим рішенням Президента України в ході часткової мобілізації.

2. Обов'язки командирів військових частин щодо комплектування та ведення військового обліку резервістів оперативного резерву першої черги

2.1. Напередодні звільнення (за один-два місяці) зі всіма військовослужбовцями, які підлягають звільненню зі строкової військової служби, військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період, організовується проведення комплексу роз'яснювальних заходів відповідно до Плану роботи щодо інформаційно-пропагандистського забезпечення залучення військовослужбовців до оперативного резерву першої черги. З військовослужбовцями, які підлягають звільненню, проводяться особисті бесіди щодо залучення їх на службу в оперативному резерві першої черги, з оформленням відповідних аркушів бесід, які зберігаються в окремій папці у штабі військової частини.

2.2. Під час особливого періоду військовослужбовці, які звільняються зі строкової військової служби, військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період, в обов'язковому порядку, без укладання контракту, зараховуються до військового оперативного резерву першої черги.

До оперативного резерву першої черги зараховуються всі військовослужбовці, які звільняються в запас і не виявили бажання укласти контракт на проходження військової служби у Збройних Силах України, окрім тих, які за своїми професійно-психологічними характеристиками та станом здоров'я непридатні до проходження військової служби, а також тих, хто може отримати право на відстрочку від призову під час мобілізації відповідно до чинного законодавства. До складу оперативного резерву першої черги не зараховуються особи, які за низькими морально-діловими якостями не залучалися до участі в антитерористичній операції.

2.3. Військовослужбовці строкової військової служби зараховуються до оперативного резерву першої черги лише в тому випадку, коли вони за час служби набули необхідного для виконання бойових завдань військовою частиною професійного рівня. Решта військовослужбовців, які звільняються в запас зі строкової військової служби, зараховуються до територіального резерву військовими комісаріатами.

2.4. Командирами військових частин одночасно з наказами про звільнення військовослужбовців зі строкової військової служби, військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період видаються накази по стройовій частині про їх зарахування на відповідні посади для проходження служби в оперативному резерві першої черги, у тому числі на посади, які сплановано укомплектувати військовослужбовцями, призваними під час мобілізації.

У наказі командира військової частини про зарахування військовослужбовця, який звільняється в запас, до оперативного резерву першої черги вказуються дані: на яку посаду він призначений (остання посада або інша за рішенням командира), військовий комісаріат, до якого резервіст убуває для постановки на військовий облік, адреса, за якою буде проживати, і контактні телефони його та близьких родичів, за якими можливо встановити гарантований зв'язок з метою оповіщення резервіста ОР-1.

Відповідно до наказу у посвідченні офіцера або у військовому квитку у розділі "Особливі відмітки" здійснюється запис про зарахування

військовослужбовця до оперативного резерву першої черги зазначеної військової частини, який завіряється підписом начальника штабу та гербовою печаткою військової частини, наприклад: “Зарахований до оперативного резерву першої черги, в/ч В0000”.

Наказ про зарахування до оперативного резерву першої черги доводиться до військовослужбовця під особистий підпис в аркуші ознайомлення до наказу. Військовослужбовцю роз’яснюються його зобов’язання стосовно перебування в оперативному резерві першої черги та прибуття протягом 24 годин до військової частини, в якій він проходить службу у військовому резерві, після оповіщення командиром військової частини або військовим комісаром щодо його призову під час мобілізації, на особливий період.

Витяг із наказу про його зарахування до оперативного резерву першої черги на відповідну посаду надсилається до районного (міського) військового комісаріату, до якого він убуває для постановки на військовий облік, разом з повідомленням, в якому вказуються посадові особи військової частини (командир військової частини, його заступники, посадова особа, відповідальна за службу у військовому резерві) та їх контактні телефони.

Якщо військовослужбовець, який звільняється зі строкової військової служби, військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період, рішенням командира військової частини не зарахований до оперативного резерву першої черги, до районного (міського) військового комісаріату, до якого він убуває для постановки на військовий облік, надсилається відповідне повідомлення.

У разі надходження витягу з наказу військового комісара про зарахування військовозобов’язаного до оперативного резерву першої черги у військову частину, в якій він проходив службу (підпункт 3.1 цієї Інструкції), командир військової частини на підставі цього витягу видає свій наказ по стройовій частині про зарахування зазначеного резервіста ОР-1 до оперативного резерву першої черги.

2.5. Для ведення обліку резервістів ОР-1 у військовій частині, підрозділах заводяться окремі штатно-посадові книги.

З метою гарантованого та ефективного оповіщення резервістів ОР-1 у військовій частині, підрозділах відпрацьовуються списки їх оповіщення згідно зі зразком (додаток 1). Ведення списків покладається на штаби військових частин та командирів підрозділів до безпосередніх командирів (начальників) включно.

Для підтримання взаємозв’язку між військовими частинами та резервістами ОР-1 команди військових частин організують контрольні оповіщення. Контрольні оповіщення проводяться за планом командира військової частини, але не менш ніж один раз на квартал. Під час проведення контрольних оповіщень резервісти ОР-1 до військових частин не викликаються. Метою перевірок є підтримання взаємодії з резервістами ОР-1, уточнення облікових даних, а також з’ясування їх готовності до прибуття.

Якщо резервіста ОР-1 не вдалося оповістити під час контрольного оповіщення, то проводяться повторні заходи оповіщення. У разі неможливості

встановити протягом тижня зв'язок з резервістом ОР-1 командиром військової частини надається заявка до військового комісаріату, де він перебуває на обліку, щодо уточнення його облікових даних та місця перебування. Зразок заявки наведено в додатку 2.

3. Обов'язки військових комісарів щодо комплектування та ведення військового обліку резервістів оперативного резерву першої черги

3.1. Військові комісари своїм наказом призначають посадову особу, відповідальну за здійснення заходів комплектування резервістами ОР-1.

При прибутті військовослужбовця, звільненого в запас зі Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, а також правоохоронних органів спеціального призначення та Державної спеціальної служби транспорту, у військовий комісаріат для постановки на військовий облік перевіряється наявність запису про зарахування до оперативного резерву першої черги у посвідченні офіцера або військовому квитку рядового, сержантського складу, після чого здійснюється його взяття на військовий облік:

а) за наявності запису в розділі “Особливі відмітки” у посвідченні офіцера або військовому квитку резервіст ОР-1 зараховується на військовий облік до оперативного резерву першої черги.

Резервістам ОР-1 випишується та вручається під особистий підпис:

мобілізаційне розпорядження про призначення у команду на комплектування військової частини під час мобілізації, до якої він зарахований в оперативний резерв першої черги;

персональна повістка на його виклик до військової частини (додаток 3), яка є підставою для прибуття до військової частини, в якій він проходить службу у військовому резерві, після його оповіщення командиром військової частини або військовим комісаром щодо його призову під час мобілізації, на особливий період.

Військовий комісаріат у п'ятиденний термін надсилає до військової частини повідомлення про постановку на військовий облік резервіста ОР-1, в якому вказуються посадові особи військового комісаріату (військовий комісар, його заступники, посадова особа, відповідальна за службу у військовому резерві) та їх контактні телефони;

б) у разі відсутності запису військовозобов'язаний зараховується до військового оперативного резерву першої черги з призначенням до військової частини на посаду, з якої був звільнений в запас, з виданням наказу військового комісара районного (міського) військового комісаріату.

Витяг із наказу військового комісара районного (міського) військового комісаріату в п'ятиденний строк надсилається у військову частину, до якої резервіст ОР-1 зарахований до військового оперативного резерву першої черги, з обов'язковим повідомленням, де вказуються посадові особи військового комісаріату (військовий комісар, його заступники, посадова особа, відповідальна за службу у військовому резерві) та їх контактні телефони.

Запис про зарахування офіцерів запасу до військового оперативного резерву першої черги робиться так само, як визначено у підпункті “а” пункту 3 цієї Інструкції, а солдат, сержантів – у військовому квитку у розділі “Особливі відмітки”, який завіряється підписом військового комісара та гербовою печаткою.

Вручення мобілізаційного розпорядження та персональної повістки здійснюється згідно з підпунктом “а” пункту 3 цієї Інструкції.

Якщо у військовозобов'язаного відсутня відмітка про проходження медичного огляду після звільнення з військової служби та він заявляє скарги на стан здоров'я, то його направляють на військово-лікарську комісію військового комісаріату для визначення придатності до військової служби. Після отримання висновку військово-лікарської комісії щодо:

придатності до проходження військової служби у воєнний час, військовозобов'язані зараховуються до військового оперативного резерву першої черги;

обмеження придатності до проходження військової служби у воєнний час, військовозобов'язані зараховуються до військового оперативного резерву другої черги. Військово-облікові документи на цих військовозобов'язаних зберігаються в картотеці призначених мобілізаційних ресурсів військового комісаріату;

в) військовозобов'язані, які були звільнені в запас зі строкової військової служби та не призначені до оперативного резерву першої черги, зараховуються до територіального резерву з призначенням до рот охорони військових комісаріатів, загонів оборони з виданням наказу військового комісара районного (міського) військового комісаріату.

Наказ про зарахування військовозобов'язаного до територіального резерву засвідчується його особистим підписом в аркуші ознайомлення до наказу.

Запис про зарахування військовозобов'язаного до територіального резерву здійснюється згідно з підпунктом “б” пункту 3 цієї Інструкції, наприклад: “Зарахований до територіального резерву, роти охорони Баштанського РВК” або “Зарахований до територіального резерву, 1621 загону оборони Баштанського РВК”.

Запис до військово-облікових документів, вручення мобілізаційного розпорядження та персональної повістки резервісту територіального резерву здійснюється згідно з підпунктом “б” пункту 3 цієї Інструкції.

3.2. При звільненні військовослужбовців військових комісаріатів, з військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період, комплектування та ведення військового обліку резервістів ОР-1 здійснюється військовими комісарами згідно з пунктом 2 цієї Інструкції.

3.3. Військово-облікові документи на резервістів ОР-1, територіального резерву зберігаються в окремому розділі картотеки призначених мобілізаційних ресурсів військового комісаріату, який позначається закладкою “ОР-1” та будується аналогічно з іншими розділами картотеки. При цьому, в алфавітних картках зазначених осіб робиться відмітка “ОР-1” або “ТР”.

3.4. У військових комісаріатах усіх рівнів проводиться робота з керівниками місцевих органів державної влади, органів місцевого самоврядування, керівниками підприємств різних форм власності стосовно організації та підтримання постійної взаємодії командування військових частин, військових комісаріатів з резервістами оперативного резерву першої черги та забезпечення їх своєчасного прибуття під час мобілізації. Для цього відпрацьовуються плани інформаційно-пропагандистського забезпечення формування оперативного резерву першої черги, які подаються на затвердження головам обласних державних адміністрацій (Київської міської державної адміністрації, районних державних адміністрацій, міським головам).

Військовими комісарами ініціюється створення при військових комісаріатах спілок (громадських організацій) резервістів оперативного резерву.

У разі надходження від командира військової частини заявки на уточнення облікових даних резервіста ОР-1, військові комісаріати протягом трьох діб організують у встановленому порядку виклик зазначених резервістів до військових комісаріатів і надсилають командуванню військової частини інформацію про уточнені облікові дані та причини відсутності зв'язку з резервістом.

4. Порядок дій у разі прийняття рішення про застосування військового оперативного резерву першої черги для доукомплектування військових частин

4.1. Генеральний штаб Збройних Сил України:

розробляє відповідну мобілізаційну директиву на призов на військову службу резервістів ОР-1 і доводить її до відповідних органів військового управління;

організовує збір та узагальнення даних щодо призову на військову службу під час мобілізації резервістів ОР-1 офіцерського складу через Головне управління персоналу, а старшинського, сержантського і рядового складу – через Головне управління оборонного та мобілізаційного планування.

4.2. Органи військового управління:

доводять до підпорядкованих військових частин та обласних військових комісаріатів мобілізаційну директиву на призов на військову службу резервістів ОР-1;

здійснюють контроль за оповіщенням, прибуттям та призовом резервістів ОР-1 до військових частин;

ведуть облік резервістів ОР-1, які прибули або не прибули за викликом командирів військових частин, в яких вони проходять службу у військовому резерві;

надають, протягом наступної доби після закінчення терміну збору резервістів ОР-1, відомості щодо їх призову на військову службу під час мобілізації (додаток 4) до Генерального штабу Збройних Сил України через Головне управління оборонного та мобілізаційного планування, а офіцерського складу, крім того – через Головне управління персоналу;

узагальнені дані про факти неприбуття за викликом командирів військових частин резервістів ОР-1 протягом наступної доби, після закінчення терміну їх оповіщення, надають до Головного управління Військової служби правопорядку Збройних Сил України.

4.3. Командири військових частин:

з отриманням мобілізаційної директиви на призов на військову службу резервістів ОР-1:

організують, через засоби зв'язку або в інший спосіб, оповіщення відповідної кількості резервістів ОР-1 про їх призов на військову службу під час мобілізації, на особливий період за необхідними для військової частини військово-обліковими спеціальностями. Якщо мобілізаційною директивою передбачено проведення доукомплектування військових частин резервістами ОР-1, командири військових частин своїм рішенням визначають резервістів, які підлягають призову на військову службу, з урахуванням вакантних посад та потрібних військово-облікових спеціальностей. Якщо мобілізаційною директивою передбачено проведення чергової ротації військовослужбовців військових частин, які звільняються із військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період, командири військових частин організують призов на військову службу всіх резервістів ОР-1. Комплектування посад, які не будуть укомплектовані за рахунок призову резервістів ОР-1, здійснюється шляхом призову військовозобов'язаних встановленим порядком;

доводять інформацію про місце та час прибуття резервістів ОР-1 (пункт постійної дислокації або інший район розташування військової частини, підрозділу);

у разі необхідності організують взаємодію з районними (міськими) військовими комісаріатами, в яких резервісти ОР-1 перебувають на військовому обліку, щодо забезпечення їх оповіщення та призову;

з прибуттям резервіста ОР-1 до військової частини (підрозділу) організують проведення медичного огляду (в обов'язі тілесного огляду та опитування щодо стану їх здоров'я медичними працівниками (лікарями або фельдшерами) на пунктах збору) та здійснюють призов на військову службу під час мобілізації, який оформлюється відповідним наказом. У разі пред'явлення резервістом ОР-1 скарг на стан здоров'я командир військової частини направляє його до найближчого районного (міського) військового комісаріату для проходження військово-лікарської комісії;

надсилають у триденний термін до військового комісаріату, після призову резервіста ОР-1 на військову службу, витяг із наказу про його призов на військову службу під час мобілізації та про призначення на посаду;

у разі неприбуття резервістів ОР-1 до військової частини у визначений термін, доповідає до вищого штабу за підпорядкованістю.

4.4. Військові комісари обласних (Київського міського) військових комісаріатів:

здійснюють доведення мобілізаційної директиви до підпорядкованих районних (міських) військових комісаріатів щодо призову на військову службу резервістів ОР-1 за повідомленнями командирів військових частин;

організують контроль за оповіщенням резервістів ОР-1, про виклик яких звернулися командири військових частин, через підпорядковані районні (міські) військові комісаріати;

узагальнюють дані про результати оповіщення резервістів ОР-1;

співпрацюють з територіальними підрозділами Військової служби правопорядку Збройних Сил України стосовно розшуку неприбулих до військових частин резервістів ОР-1.

4.5. Військові комісари районних (міських) військових комісаріатів:

при отриманні мобілізаційної директиви (розпорядження) щодо призову на військову службу резервістів ОР-1 організують виклик до військової частини визначених резервістів за повідомленнями їх командирів;

сприяють своєчасному прибуттю резервістів ОР-1 до військових частин, організують взаємодію з військовими частинами щодо їх оповіщення та призову, доповідають результати оповіщення за підпорядкованістю;

співпрацюють з територіальними підрозділами Військової служби правопорядку Збройних Сил України стосовно розшуку неприбулих до військових частин резервістів ОР-1;

за необхідності організують призов на військову службу під час мобілізації резервістів територіального резерву для комплектування бойових військових частин;

з отриманням витягів із наказів командирів військових частин про призов і призначення резервістів ОР-1 на посади, організують відпрацювання та доведення довідок про їх призов на військову службу під час мобілізації до керівників підприємств, організацій та установ, де вони працювали до призову, роблять відмітки про призов у відповідних документах військового комісаріату;

надсилають особові справи призваних резервістів ОР-1 офіцерського складу, в одноденний термін після підтвердження призову, до відповідних військових частин.

4.6. Головне управління Військової служби правопорядку Збройних Сил України:

організує роботу територіальних підрозділів Військової служби правопорядку Збройних Сил України щодо розшуку резервістів ОР-1, які оповіщені та не прибули до військових частин (підрозділів) за викликом командира військової частини, військового комісара;

за результатами розшуку вживає заходів щодо направлення резервістів ОР-1 до військових частин або інших заходів впливу відповідно до обстановки.

4.7. Загальний час від отримання рішення про застосування військового оперативного резерву першої черги Генеральним штабом Збройних Сил України до завершення комплектування військ (сил) резервістами ОР-1 не повинен перевищувати 48 годин. При цьому, через 24 години повинно бути завершено оповіщення військовими частинами резервістів ОР-1 про їх призов на військову службу під час мобілізації, на особливий період, та 24 години надається резервістам ОР-1 на прибуття до військових частин після їх оповіщення.

5. Обов'язки резервіста, який зарахований до військового оперативного резерву першої черги (територіального резерву) військової частини

Резервіст ОР-1, територіального резерву зобов'язаний:

ознайомитися (в аркуші ознайомлення) з наказом командира військової частини або військового комісара районного (міського) військового комісаріату про його зарахування до військового оперативного резерву першої черги (територіального резерву);

після звільнення у запас, в п'ятиденний термін, прибути до районного (міського) військового комісаріату за місцем проживання (перебування) для постановки на військовий облік;

під час вибуття з військової частини та при постановці на військовий облік у військовому комісаріаті уточнити порядок своїх дій на випадок його призову під час мобілізації, на особливий період;

зберігати після звільнення і до кінця особливого періоду військову форму одягу, якою він був забезпечений Міністерством оборони України, та у разі призову під час мобілізації, на особливий період при прибутті до військової частини мати її із собою;

у разі зміни місця проживання (перебування) або порядку оповіщення повідомити про це відповідного командира (начальника) військової частини (установи) у семиденний термін;

після оповіщення командиром військової частини або військовим комісаром щодо його призову під час мобілізації, на особливий період, протягом 24 годин прибути до військової частини, в якій він проходить службу у військовому резерві, та діяти за вказівками командира військової частини.

Начальник Головного управління оборонного та
мобілізаційного планування Генерального штабу
Збройних Сил України
генерал-лейтенант

В.Х.АСКАРОВ